

૩

આપો અને લો

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

M 301 ૯૯૯થી વધે નહિ તેવા વધી વગરના તથા વધીવાળા સરવાળા કરે છે.

વિષયવસ્તુના મુદ્દા :

- 3.1 જૂથ પાડીને સરવાળા-બાદબાકી
3.2 સરવાળા આધારિત વ્યવહાર કોયડાઓ

પૂર્વજ્ઞાન

- ૧ થી ૧૦૦ સુધીનું સંખ્યાજ્ઞાન
- ઓછું, વધારે, ઉમેરવું, બાદ કરવું જેવા પારિભાષિક શબ્દોની સમજ
- દસ-દસનાં જૂથની સમજ

(૧) નીચે આપેલા કોષ્ટકનો ઉપયોગ કરી પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦
૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦
૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦
૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦
૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦
૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦

- ૩૨ થી ૨૦ ઓછા એટલે ૧૨
- ૬૫ - ૩૦ = ૩૫
- ૨૨ થી ૧૨ વધારે એટલે ૩૪
- ૪૮ + ૧૪ = ૬૨
- ૨૦ થી ૫૦ વધારે એટલે ૭૦
- ૮ માંથી ૭ બાદ કરતાં ૧ મળે.
- ૮૬ માંથી ૨૫ બાદ કરતાં ૬૧ મળે.
- ૧૭ માં ૮ ઉમેરતાં ૨૫ થાય.

(૨) ખાલી જગ્યાઓ પૂરો.

૧. ૫૨ - ૪૦ = ૧૨

૨. ૨૫ = ૧૦ + ૧૫

૩. ૧૦૦ = ૫૬ + ૪૪

૪. ૫૩ + ૧૭ = ૭૦

(૩) નીચેના સરવાળામાં આપેલી સંખ્યાઓનાં ભાગ પાડીને સરવાળો પૂર્ણ કરો.

$$\begin{aligned}
 ૩૩ + ૨૪ &= \boxed{૩૦} + \boxed{૩} + \boxed{૨૦} + \boxed{૪} \\
 &= \boxed{૩૦} + \boxed{૨૦} + \boxed{૩} + \boxed{૪} \\
 &= \boxed{૫૦} + \boxed{૭} \\
 &= \boxed{૫૭}
 \end{aligned}$$

(૪) રમકડાંની એક કંપનીએ પ્રથમ દિવસે ૩૫૦ રમકડાં બનાવ્યાં. બીજા દિવસે તેણે ૨૭૦ રમકડાં બનાવ્યાં. બધાં મળીને કંપનીએ કુલ કેટલાં રમકડાં બનાવ્યાં ?

$$\begin{array}{r}
 ૩૫૦ \text{ પ્રથમ દિવસ} \\
 + ૨૭૦ \text{ બીજા દિવસ} \\
 \hline
 ૬૨૦ \text{ કુલ રમકડાં}
 \end{array}$$

⇒ બધાં મળીને કંપનીએ કુલ ૬૨૦ રમકડાં બનાવ્યાં.

(૫) એક દુકાનદાર પાસેથી પર્વએ ૪૨૦ પતંગ ખરીદ્યા અને બીજા દુકાનદાર પાસેથી ૧૪૭ પતંગ ખરીદ્યા તો હવે પર્વ પાસે કુલ કેટલા પતંગ થયા?

$$\begin{array}{r}
 ૪૨૦ \text{ પ્રથમ દુકાન} \\
 + ૧૪૭ \text{ બીજા દુકાન} \\
 \hline
 ૫૬૭ \text{ કુલ પતંગ}
 \end{array}$$

⇒ તો હવે પર્વ પાસે કુલ ૫૬૭ પતંગ થયા.

(૬) શાળાના વિદ્યાર્થીઓની નીચે મુજબની માહિતી પ્રાપ્ત થઈ છે તેના આધારે જાણી જગ્યા પૂરો.

વિદ્યાર્થીઓ	પસંદગીનો રંગ લાલ	પસંદગીનો રંગ લીલો	કુલ
કન્યા	૨૬૭	૧૨૧	૩૮૮
કુમાર	૧૫૨	૨૪૩	૩૯૫
કુલ	૪૧૯	૩૬૪	૭૮૩

૧. શાળામાં કુમારની કુલ સંખ્યા કેટલી છે? ૩૯૫

૨. શાળામાં કેટલાં બાળકોને લાલ રંગ પસંદ છે? ૪૧૯

૩. શાળામાં બધા મળીને કુલ કેટલા વિદ્યાર્થીઓ છે? ૭૮૩

(૭) ૪૮ અને ૮નો સરવાળો કેટલો થાય?

☐ ૪૬

☒ ૫૬

☐ ૬૬

(૮) શાળામાં ૧૩૭ કુમાર અને ૧૨૬ કન્યાઓ છે તો શાળામાં અભ્યાસ કરતાં તમામ બાળકોની સંખ્યા કેટલી હશે?

☒ ૨૬૩

☐ ૩૬૩

☐ ૫૧૩

(૯) ૪૫ માંથી ૧૩ બાદ કરતાં શું મળે?

☒ ૩૨

☐ ૫૮

☐ ૨૨

વર્ગ	વિદ્યાર્થીની સંખ્યા
૧	૩૦
૨	૩૫
૩	૪૦
૪	૪૩
૫	૨૭

(૧૦) ઉપર આપેલી માહિતી પરથી ધોરણ ૩ અને ૪ ના વિદ્યાર્થીઓની કુલ સંખ્યા કેટલી થાય?

☐ ૮૦

☐ ૭૩

☒ ૮૩

(૧૧) ૮૦ માંથી કઈ સંખ્યા બાદ કરતાં ૬૩ મળે?

☒ ૧૭

☐ ૨૭

☐ ૧૩

- (૧૨) ટ્રેનના એક ડબ્બામાં ૧૨૨ લોકો બેઠા છે. બીજા ડબ્બામાં તેના કરતાં ૧૦ લોકો વધુ બેઠા છે તો બન્ને ડબ્બામાં થઈ કુલ કેટલા લોકો બેઠા છે?

$$\begin{array}{r} ૧૨૨ \text{ પ્રથમ ડબ્બામાં} \\ + ૧૩૨ \text{ બીજા ડબ્બામાં} \\ \hline ૨૫૪ \text{ કુલ વ્યક્તિઓ} \end{array}$$

⇒ તો બન્ને ડબ્બામાં થઈ કુલ ૨૫૪ લોકો બેઠા છે.

- (૧૩) ૧૨૩ અને તેને ઊલટાવીને બનતી સંખ્યાનો સરવાળો કેટલો થાય?

$$\begin{array}{r} ૧૨૩ \\ + ૩૨૧ \text{ ઊલટાવીને લખતા} \\ \hline ૪૪૪ \text{ કુલ સરવાળો} \end{array}$$

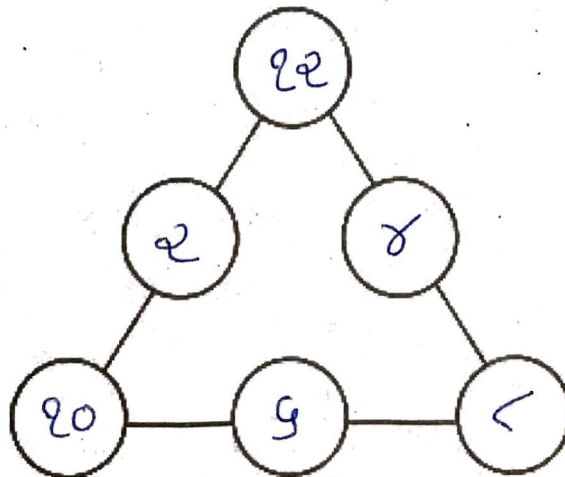
⇒ તેને ઊલટાવીને બનતી સંખ્યાનો સરવાળો ૪૪૪ થાય.

- (૧૪) ૨૪૫ માં ત્રણ અંકની નાનામાં નાની સંખ્યા ઉમેરતાં કઈ સંખ્યા મળે?

$$\begin{array}{r} ૨૪૫ \text{ ત્રણ અંકની સંખ્યા} \\ + ૧૦૦ \text{ ત્રણ અંકની નાનામાં નાની સંખ્યા} \\ \hline ૩૪૫ \text{ કુલ સંખ્યા મળે} \end{array}$$

⇒ ત્રણ અંકની નાનામાં નાની સંખ્યા ઉમેરતાં ૩૪૫ સંખ્યા મળે.

- (૧૫) વર્તુળમાં ૨, ૪, ૬, ૮, ૧૦ અને ૧૨ને એવી રીતે ગોઠવો કે જેથી દરેક બાજુનો સરવાળો ૨૪ થાય.

(૧૬)

ધોરણ	કુમાર	કન્યા	કુલ
૧ થી ૫	‡ ૫૯	૩૬	૮૫

- ‡ = વિદ્યાર્થી

- ધોરણ-૧ થી ૫ માં કન્યાઓની સંખ્યા કુમાર કરતાં ૧૫ ઓછી છે.

- ધોરણ-૧ થી ૫ માં કુલ કેટલા વિદ્યાર્થી છે? ૮૫

અધ્યયન નિષ્પત્તિ આધારિત સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન

(૧) ૭૮ થી ૧૨ ઓછા એટલે?

 ૭૬☒ ૬૬ ૮૦

(૨) ૫ થી ૪૨ વધારે એટલે કઈ સંખ્યા?

☒ ૪૭ ૩૭ ૮૨(૩) $૨૬ + ૪૪ = ૨૦ + ૬ + ૪૦ + ૪$

$$= ૨૦ + ૪૦ + ૬ + ૪$$

$$\text{તો } ૩૭ + ૪૧ = ૩૦ + ૭ + ૪૦ + ૧ = ૩૦ + ૪૦ + ૭ + ૧$$

(૪) ૪૮ એટલે

૧૦	૧૦	૧૦	૧૦	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧
----	----	----	----	---	---	---	---	---	---	---	---

તો ૩૪ એટલે નીચેનામાંથી કયું સાચું બને?

 ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧ ૧ ૧ ૧☒ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧૦ ૧૦ ૧ ૧ ૧ ૧

(૫) ૩૭

+ ૨૩

☒ ૬૦ ૭૦ ૫૧૦

• માગ્યા મુજબ કરો.

(૬) એક બસમાં ૬૫ લોકો બેઠાં છે. બીજી બસમાં ૭૩ લોકો બેઠાં છે તો બંને બસમાં કુલ મળીને કેટલાં લોકો બેઠાં છે?

$$\begin{array}{r}
 ૬૫ \text{ પ્રથમ બસ} \\
 + ૭૩ \text{ બીજી બસ} \\
 \hline
 ૧૩૮ \text{ કુલ લોકો} \\
 \Rightarrow \text{તો બંને બસમાં કુલ મળીને ૧૩૮ લોકો બેઠાં છે.}
 \end{array}$$

- (૭) રમેશભાઈએ ઘરના વાડાની તૂટેલી દીવાલ માટે પહેલી વખત ૧૬૦ ઈંટો અને બીજી વખત ૧૫૦ ઈંટો મંગાવી તો દીવાલ બનવા કુલ કેટલી ઈંટો વપરાઈ હશે?

$$\begin{array}{r} 160 \text{ પ્રથમ વખત} \\ + 150 \text{ બીજી વખત} \\ \hline 310 \text{ કુલ ઈંટો} \end{array}$$

⇒ તો દીવાલ બનાવવા કુલ ૩૧૦ ઈંટો વપરાઈ હશે.

(૮) $10 + 20 + 80 + 30 + 25 + 15 + 6 + 21 = 99$

- (૯) નીચે આપેલાં કાડુસને અને ઉદાહરણ મુજબ અલગ અલગ અન્ય રીતે ગોઠવી બતાવો.

$$130 \quad 100 \quad 30 \quad + \quad - \quad =$$

દા.ત. (૧) $100 + 30 = 130$

(૨) $30 + 100 = 130$

(૩) $130 - 30 = 100$

(૪) $130 - 100 = 30$

- (૧૦) નીચે આપેલી માહિતીનો અભ્યાસ કરી પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

ક્રમ	વિગત	આંબાનાં વૃક્ષ	જામફળનાં વૃક્ષ
૧	રામજીભાઈની વાડી	૧૩૦	૧૫૭
૨	રમજાનભાઈની વાડી	૨૪૩	૩૦૮

- રામજીભાઈની વાડીમાં કુલ કેટલાં વૃક્ષ છે? ૨૮૭

- રામજીભાઈ અને રમજાનભાઈની વાડીમાં બધાં મળીને કુલ કેટલાં જામફળનાં વૃક્ષ છે? ૪૬૫

- રમજાનભાઈની વાડીમાં ફળનાં વૃક્ષ રામજીભાઈની વાડી કરતાં વધારે છે કે ઓછા? વધારે

વિદ્યાર્થીની શૈક્ષણિક સ્થિતિ													
	પ્રશ્નક્રમ										નિશાનીઓની કુલ સંખ્યા		
વિષયવસ્તુના મુદ્દા	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	×	?	✓
૩.૧													
૩.૨													